

Географиялық номенклатура. Сағаттық белдеулер.

- географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
- сағаттық белдеулер картасын қолдана отырып уақытты есептейді

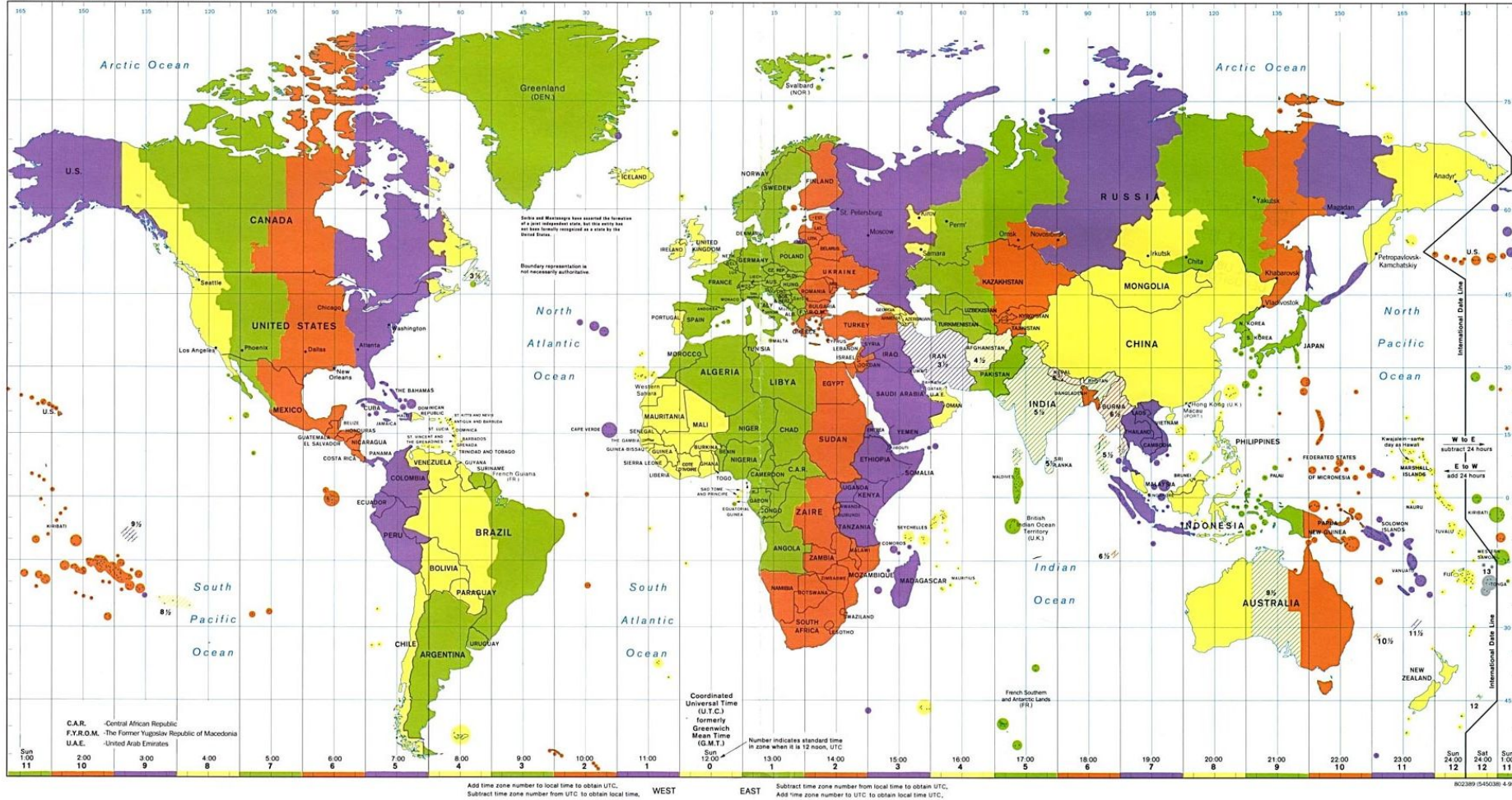
Гринвич обсерваториясы

1844 ж Халықаралық конгресте осы меридианды бастапқы меридиан деп шешім қабылданды.

Сағаттық белдеулер картасы

Standard Time Zones of the World

Қазақстан нешінші сағаттық
белдеулерде орналасқан?

WORLD TIME ZONES OF THE WORLD

- 5 желтоқсанда Мәскеу қаласында 21 сағ. 15 минут. Осы кезде Петропавловске-Камчатск қаласында қай күн және неше сағат?

Жер шары $360^{\circ} : 24 \text{ сағ.} = 15^{\circ}$ - әр сағ. белдеуде

1° - X мин.

15° - 60 мин.

$1^{\circ} \times 60 \text{ мин.}$

$$X = \frac{\quad}{15^{\circ}} = 4 \text{ мин.}$$

$1^{\circ} = 4 \text{ мин.}$

- Мадридте қанша сағат, егер Бейжіңде 17:00 болса?
- 1) Сағаттық белдеулерді анықтап, айырмашылығын табамыз;
- 2) 17:00 азайтамыз белдеулік сағат айырмашылығын.
- 3) Шыққан сан жауап болады.

- Нью – Йорктің уақытын есептеп табыңыз, егер Семейде 16:00 болса.

$$1) 81^{\circ} \text{ ш.б.} + 74^{\circ} \text{ б.б.} = 155^{\circ} \text{ неліктен қостық?}$$

$$155^{\circ} \times 4 \text{ мин.} = 620 \text{ мин.}$$

$$620 \text{ мин.} : 60 \text{ мин.} = 10 \text{ сағ. } 30 \text{ мин.} (11)$$

$$16.00 - 10 \text{ сағ. } 30 \text{ мин.} = 5 \text{ сағ. } 30 \text{ мин.} (5)$$

Жауабы: Нью – Йоркта таңғы сағ.

5.30.(5)

- 30° ш.б., 1 қаңтар жергілікті уақыт 18 сағат.
180 ш.б. меридианда мерзіммен сағатты
анықтаңыз?

1) 30° ш.б. бен 180° – меридиандардың
айырмашылығын анықтаймыз:

2) $180^\circ - 30^\circ \text{в.д} = 150^\circ : 15^\circ/\text{сағ} = 10 \text{ сағ}$ (уақыт
айырмашылығы).

3) Оны жергілікті сағатқа қосамыз: $18 + 10 = 28$
сағ ($28 - 24 = 4 \text{ сағ}$)

4) Жаңа тәулік 2 –ші қаңтар таңғы 4.

- Киев қаласында 31° ш.б. белдеулік уақыт 12 сағ. Ал А пунктінде 9 сағ., В пунктінде 14сағ А мен В пунктердің бойлықтарын анықтаңыз.
- 1) $12 \text{ сағ} - 9 \text{ сағ} = 3 \text{ сағ};$
- 2) $3 \text{ сағ} \times 15^{\circ} = 45^{\circ};$
- 3) $45 - 31 = 14^{\circ} \text{ ш.б.}$
- 4) $14 - 12 = 2 \times 15^{\circ} = 30^{\circ}$
- 5) $31^{\circ} + 30^{\circ} = 61^{\circ} \text{ ш.б.}$

- 180-ші меридианда – дүйсенбі, 15 мамыр, 15 :00 жергілікті уақытымен. 45° ш.б., 150° ш.б., 15°б.б., 170°з.д.
- ***Шешуі :***
- а) $180^{\circ} - 45^{\circ} = 135 : 15/\text{сағ} = 9 \text{ сағ}$
- 9 сағ – 180° -ші мен 45° ш.б. меридиандардың айырмашылығы. 45° ш.б. батыста жатқанымен
- 15 сағ – 9 сағ = таңғы 6 сағ 15 мамыр, дүйсенбі..
- ***Жауабы:*** 45 ° ш.б. 15 мамыр, дүйсенбі, таңғы 6 сағ

Семей қаласында 10 қыркүйектегі кешкі сағат 22.00 болғанда,
139° ш.б. орналасқан Токиода қай күнгі қай уақыт болады?

$$139^{\circ} - 81^{\circ} = 58^{\circ}$$

$$58^{\circ} \times 4 \text{ мин.} = 232 \text{ мин.}$$

$$232 \text{ мин.} : 60 \text{ мин.} = 4 \text{ сағ.}$$

$$22.00 + 4 \text{ сағ.} = 2.00$$

Жауабы: түнгі сағат 2.00 (11 қыркүйек).

